

Praha 30.12.2006

59

Činnost základních oborů léčebně preventivní péče v roce 2005

Activity in basic branches of out-patient care in 2005

Souhrn

Aktuální informace nabízí stručný přehled o primární zdravotní péči, kterou zajišťují praktičtí lékaři (pro dospělé, děti a dorost, gynekologové a zubaři), a o péči lékařů specialistů. Aktuální informace poskytuje data o počtu vyšetření/ošetření, o počtu dispenzarizovaných osob nebo onemocnění v základních oborech léčebně preventivní péče v roce 2005 a v porovnání s rokem předchozím.

Summary

Topical Information offers brief conspectus about primary health care provided by general practitioners (practitioners for adult, practitioners for children and youth, practitioners-gynaecologists and dentists) and about secondary care provided by specialists. Topical Information provides data about the number of examinations, number of monitored persons or diseases in basic branches of outpatient care in 2005 and in comparison with the preceding year.

Ambulantní léčebně preventivní péči zajišťují praktičtí lékaři (PL) a lékaři specialisté. Nejvíce navštěvovaným zdravotnickým zařízením jsou ordinace PL pro dospělé, ordinace PL zubařů, ordinace PL pro děti a dorost, a ordinace PL gynekologů. Ordinace lékařů primární péče, tj. všech praktických lékařů poskytly v roce 2005 celkem 92 mil. ošetření. Pracoviště lékařů specialistů provedla 64 mil. ošetření/vyšetření. Celkově občané uskutečnili 156 mil. návštěv všech ambulantních lékařů (155 mil v roce 2004), znamenalo to, že každý muž, žena nebo dítě se v průměru 15krát během roku dostali do přímého kontaktu s ambulantním lékařem.

U praktických lékařů pro dospělé bylo v roce 2005 registrováno více než 8 milionů pacientů a bylo provedeno přibližně 50 mil. ošetření/vyšetření. Jeden občan navštívil svého praktického lékaře v průměru šestkrát za rok. Návštěvnost praktických lékařů a průměrný počet ošetřených pacientů za den se meziročně neměnil. Pod pravidelným dohledem lékaře (praktického nebo specialisty) bylo 1,5 mil. mužů a žen pro hypertenzní onemocnění (19 % z dospělé populace), 850 tis. pro ischemické choroby srdeční zhruba (11 %), pro diabetes mellitus 606 tis. (7,5 %) a pro cévní onemocnění mozku 280 tis. osob (2,5 %). Při porovnání s předchozím rokem se mírně zvýšily počty dispenzarizovaných pacientů u všech sledovaných diagnóz s výjimkou cévních onemocnění mozku, tam počet stagnoval. Počet pacientů nově přijatých k dispenzarizaci vzrostl meziročně u všech vybraných onemocnění sledovaných praktickým lékařem pro dospělé.

Praktičtí lékaři pro děti a dorost provedli během roku 14 mil. ošetření/vyšetření. Každým rokem se zvyšuje počet dětí s alergickými projevy. V roce 2005 bylo evidováno 181 tisíc alergických dětí a 78 tisíc dorostových pacientů s tímto onemocněním. Na 1 000

děti do 14ti let připadalo 121 alergických dětí a na 1 000 dorostových pacientů jich bylo 151 s alergickou reakcí. Nejvyšší podíly alergiků jak u dětí tak u dorostu jsou v českých krajích, nižší pak na Moravě. Nejčastější příčinou dispenzarizace dětí byly kromě alergií nemoci dýchací soustavy (80,3 onemocnění na 1 000 dětí) a nemoci nervové soustavy (72,5 onemocnění na 1 000 dětí). U dorostových pacientů to byly stejné skupiny diagnóz pouze v obráceném pořadí (nemoci nervové soustavy 97,2 a nemoci dýchací soustavy 82,5 onemocnění na 1 000 osob dorostového věku). Třetí nejčastější příčinou dispenzarizace u dětí byly nemoci kůže a podkožního vaziva, zatímco u dorostu byly častější nemoci kosterní a svalové soustavy.

Stomatologické ambulance poskytly 19 mil. ošetření/vyšetření, z toho 41 % bylo preventivních. Ze 100 obyvatel se v průběhu roku 75 osob stalo pacientem stomatologa. Každý občan navštívil zubní ordinaci průměrně dvakrát až třikrát do roka. ÚZIS ČR provedl ve spolupráci s Výzkumným ústavem stomatologickým, 1. LF UK a VFN Praha již několikrát za sebou výběrová statistická šetření o stavu chrupu a ošetření ve vybraných věkových kategoriích a podle vybraných kritérií: 5letí - intaktní dočasný chrup, 12letí - procento zubů s výplní, 18letí - podíl 18letých bez extrakce zubu pro kazivost, 35 až 44 letí - prevalence bezzubosti a 65 až 75letí - prevalence totální bezzubosti. Počátkem tohoto roku byly zveřejněny výsledky porovnávání výběrových šetření a na jejich základě bylo možné konstatovat, že se projevila tendence velmi pozvolného zlepšování dentálního zdraví populace.

V posledních letech stále stoupá celkový **počet gynekologických ošetření/vyšetření**. V roce 2005 jedna pacientka podstoupila během roku průměrně 2,33 vyšetření. Do těhotenských poraden bylo nově přijato 98 tisíc těhotných, tj. 390 těhotných na 10 tis. žen fertillního věku, nejvyšší hodnoty dosáhl ukazatel v Praze (480) a nejnižší ve Zlínském kraji (340). Dispenzarizováno bylo 20 tis. žen s prekancerózou děložního hrdla prvně zjištěnou a 3 tis. žen s karcinomem (děložního hrdla, těla, ovarií, prsu a ostatních) prvně zjištěným. Počty dispenzarizovaných žen s prekancerózou i karcinomem byly v roce 2005 nižší než v předchozím roce.

Lékaři specialisté - nejnavštěvovanějšími byly **ordinace internistů**, poskytly celkem 10,3 mil. ošetření, dále ordinace chirurgů (8,1 mil. ošetření), oftalmologů (5,5 mil. ošetření), dermatovenerologů (5,1 mil. ošetření), ORL (4,5 mil. ošetření), neurologů (3,7 mil. ošetření) a psychiatrů-sexuologů (2,6 mil. ošetření). Celkově ambulantní lékaři specialisté poskytli 41 % ze 156 mil. ošetření provedených všemi ambulantními pracovišti. Počet poskytnutých ošetření/vyšetření u většiny specialistů s výjimkou očního, kožního a ORL meziročně vzrostl.

V práci chirurgických ambulancí představují více než třetinový podíl objemu činnosti ošetřené úrazy. V roce 2005 se přihodilo 1,8 mil. úrazů, z toho bylo 449 tis. úrazů dětí ve věku do 14 let. Meziročně zaznamenaly úrazy zhruba 1 % nárůst, ale počet úrazů se zlomeninou (467 tis.) o 1 % poklesl.

Celkem bylo v roce 2005 provedeno 3,7 mil. **ambulantních neurologických vyšetření**; v relaci na 10 000 obyvatel to představovalo 3 598 návštěv u neurologa, což znamenalo oproti předchozímu roku nárůst ve výši 3 %.

Oční ambulance navštívilo v průběhu roku 30 % obyvatel ČR. Oproti předchozímu roku se množství pacientů snížilo o téměř 60 tis. osob na 3,1 mil. Na očních odděleních jsou dispenzarizováni pacienti s nejrozšířenější oční chorobou, kterou je glaukom - pro tuto diagnózu bylo sledováno celkem 277 tis. pacientů a proti předchozímu roku došlo ke zvýšení počtu nemocných o 11 tis. osob (tj. o 4 %). Průměrně bylo v České republice dispenzarizováno 270 případů glaukomu na 10 tisíc obyvatel (260 případů v roce 2004).

Na ambulantních odděleních psychiatrie (včetně sexuologie a AT péče) bylo poskytnuto 2,7 mil. ošetření/vyšetření, meziročně o 1,5 % více. Počet ošetření/vyšetření celkem, ale i počet prvních ošetření narůstá v absolutních i relativních hodnotách úměrně věku. Od roku 2000 tak počet prvních ošetření u dospělé populace zejména v souvislosti s jejím stárnutím vzrostl zhruba o čtvrtinu, ve větší míře u žen než u mužů. Počet prvních vyšetření u dětí se v daném období udržoval zhruba na stejné úrovni. Nejčastějším důvodem návštěvy u psychiatra byly poruchy neurotické, afektivní, organické duševní a schizofrenie, dohromady představovaly více než tříčtvrtinový podíl ze všech vyšetření. Struktura prvních ošetření z hlediska diagnóz se proti předchozímu roku významně nezměnila. Je zřejmé, že ženy se častěji potýkají s afektivními a neurotickými poruchami, schizofreniemi a organickými duševními poruchami. Muži jsou častěji ošetřováni v souvislosti s vývojovými poruchami v dětství a adolescenci, a s poruchami způsobenými nadužíváním alkoholu a psychotropních látek.

Na kožních odděleních se léčilo 2,1 mil. pacientů, tj. 2 099 osob z 10 tisíc obyvatel. Nejčastěji hlášenými onemocněními byly atopická dermatitida (10,2 % ze všech léčených osob), psoriáza - lupénka (4,8 %), parazitární onemocnění (1,0 %) a erysipelas - růže (0,5 %). Epidemiologická situace kožních chorob byla obdobná jako v předchozím roce.

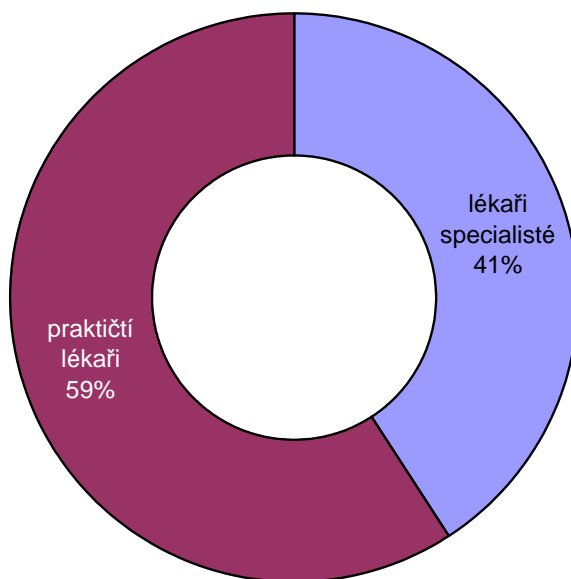
Na odděleních klinické a radiační onkologie se v ČR léčilo celkem 248 tis pacientů s nádorovým i nenádorovým onemocněním, nově přijato bylo 59 tis. pacientů s nádorovým onemocněním (zhoubným i nezhoubným), tzn. 5,8 nemocných na 1 000 obyvatel. Z hlediska léčby převládala u těchto pacientů chemoterapie (41,4 %) a radioterapie (37,7 %). Počet nově přijatých onkologických pacientů se meziročně zvýšil o více než 2,5 tis. osob. Zdrojem uvedených údajů jsou výkazy ambulantních oddělení klinické a radiační onkologie. Kromě nich jsou k dispozici v informačních materiálech ÚZIS ČR definitivní údaje z Národního onkologického registru, ty jsou vlivem prověřování a dohledávání dat prezentovány s časovým odstupem, a to za rok 2003. Opravdový obraz o nemocnosti poskytují definitivní data, ta se pohybují zhruba ve stejných řádech jako aktuálnější údaje z výkazů.

V roce 2005 počet návštěv u většiny ambulantních lékařů vzrostl, vzrostl i počet osob pod stálým lékařským dohledem. Nejrozšířenějším závažným zdravotním problémem v populaci byla hypertenze a nemoci srdce a cév, hned na druhé místo se zařadily úrazy a zranění. Se vzrůstajícím počtem ošetření a vyšetření vzrůstá i naděje, že budou odhalena časná stadia většiny chorob a že je zdravotním problémům věnována zvyšující se pozornost.

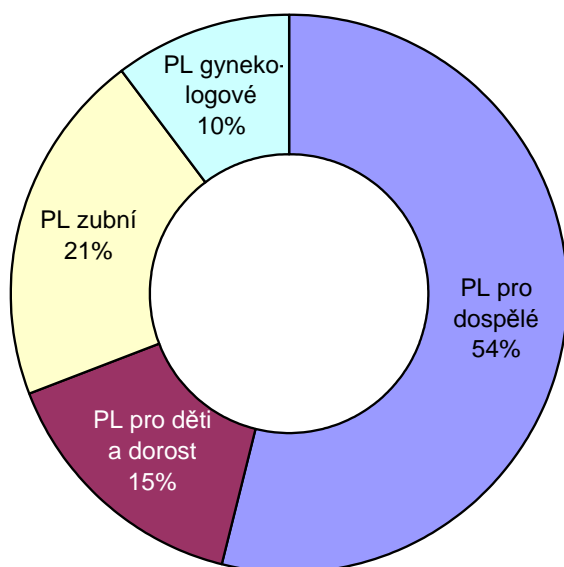
Zdrojem dat jsou zpracované roční statistické výkazy A (MZ) 1-01 o činnosti zdravotnických zařízení ve vybraných základních oborech léčebně preventivní péče.

Vypracovala: Ing. Alena Ondračková

Struktura léčebně preventivní péče podle počtu ošetření

Struktura primární péče podle počtu ošetření

Struktura činnosti lékařů specialistů v základních oborech podle počtu ošetření

